

TÜRKİYE'YE GELEN VE TÜRKİYE'DEN GİDEN DOĞRUDAN YATIRIMLARDAKİ GELİŞMELER | Şubat 2018

ODI/FDI ORANI UZUN DÖNEMLİ ORTALAMASININ ÜZERİNDE

Yurt dışına giden (ODI¹) ve yurt içine gelen (FDI²) doğrudan yatırımların nasıl seyrettiğini, ODI/FDI oranı üzerinden izlemek mümkün. Bu oran basit bir bölme işlemi ile elde edilse de, aslında Türkiye'nin yatırım ortamına ilişkin bir gösterge olarak alınmalıdır. Yatırımcıların kararları, iç pazarın cazibesi, hukuki düzenlemeler, işgücü maliyetleri, vergi yükleri, işgücünün sahip olduğu beceri seti ve siyasi – ekonomik istikrar gibi pek çok unsurdan etkilenmektedir. Örneğin işgücü maliyetlerinin yüksek olması ve nitelikli işgücü bulmakta karşılaşılan zorluklar yatırımcıların üretim tesislerini daha düşük maliyetle ve daha katma değerli üretim yapabilecekleri yerlere taşımalarına neden olabilir. Buna karşın işveren maliyetlerinin düşürülmesi, mesleki eğitimde kalitenin artırılması veya mevzuattan kaynaklı sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çabalar, yalnızca yurt içinde yerleşik kişilerin mevcut işlerini korumalarını ve yeni yatırımlara yönelebilmelerini değil, aynı zamanda yabancıların da yatırımları için Türkiye'yi tercih etmelerini sağlayabilir. Bu çerçevede, 10 Mart 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, ODI/FDI oranı üzerinde olumlu etki yapabilecek bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

ODI/FDI oranındaki yükseliş, yerleşiklerin yurt dışına yönelişinin, yabancıların yurt içine yönelişinden daha hızlı arttığını göstermektedir. Türkiye'de ODI/FDI oranının

¹ODI: Outward foreign direct investment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Varlık Edinimi alt kalemi kullanılmıştır.

²FDI: Inward foreign direct investment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Yükümlülük Oluşumu alt kalemi kullanılmıştır.

genel eğilimi 2002 yılından itibaren incelendiğinde yukarı yönlüdür. Ancak söz konusu orana dönemler itibarıyla bakıldığında, orandaki yukarı yönlü hareketin 2008'den sonraki yükselişten kaynaklandığı anlaşılmaktadır. 2002 – 2007 döneminde azalan trend, 2008'den itibaren yön değiştirmiştir.

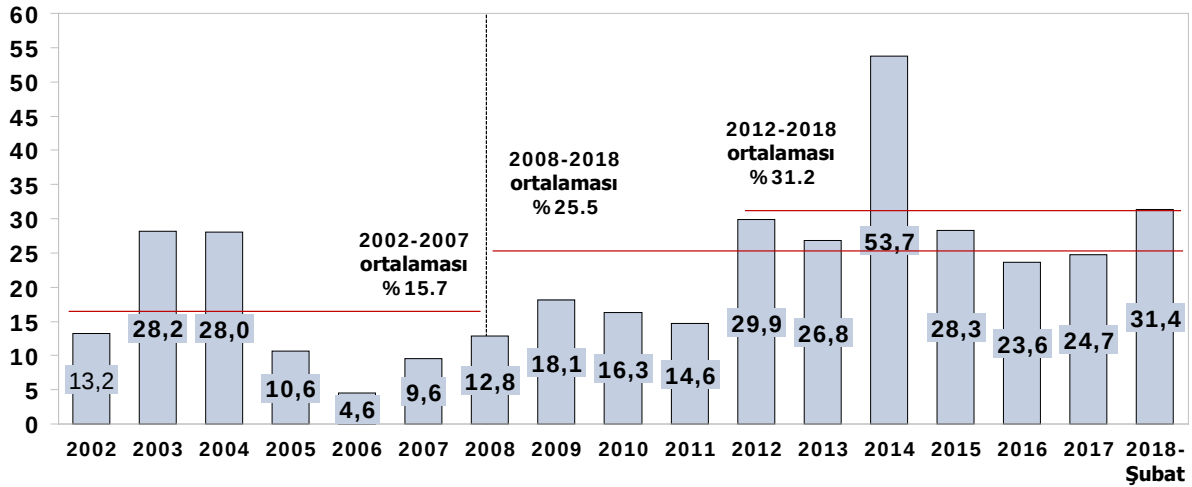
ODI/FDI oranı Şubat 2018'de %31,4 seviyesinde gerçekleşti.

2000'li yıllara kadar son derece düşük düzeyde ve neredeyse yatay bir seyir izleyen yurt içine yönelik doğrudan yatırımlar, 2003 yılından sonra canlanmış ve dalgalı bir seyir izlemeye başlamıştır. Şubat 2018³ itibarıyla, yabancıların yurt içine yönelik doğrudan yatırımı yaklaşık 10,7 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye'den giden doğrudan yatırımlar ise daha yeni bir olgu olarak, 2002 yılından itibaren hızla yükselmiş ve Şubat 2018 itibarıyla 3,4 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Doğrudan yatırımların yurt içi hâsılaya (GSYİH) oranına 2006-2016 dönemi itibarıyla bakıldığında, FDI/GSYİH oranının %3,7'den %1,6'ya düştüğü, ODI/GSYİH oranının ise %0,2'den %0,4'e yükseldiği görülmektedir.

Şekil 1, Türkiye'nin giden yatırımlarının gelen yatırımlara oranının uzun dönem ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir. 2002-2018 döneminde ortalama %22 olan ODI/FDI oranı, Şubat 2018 itibarıyla %31,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 1: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, yıllık (2002-2018*)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

*Şubat 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

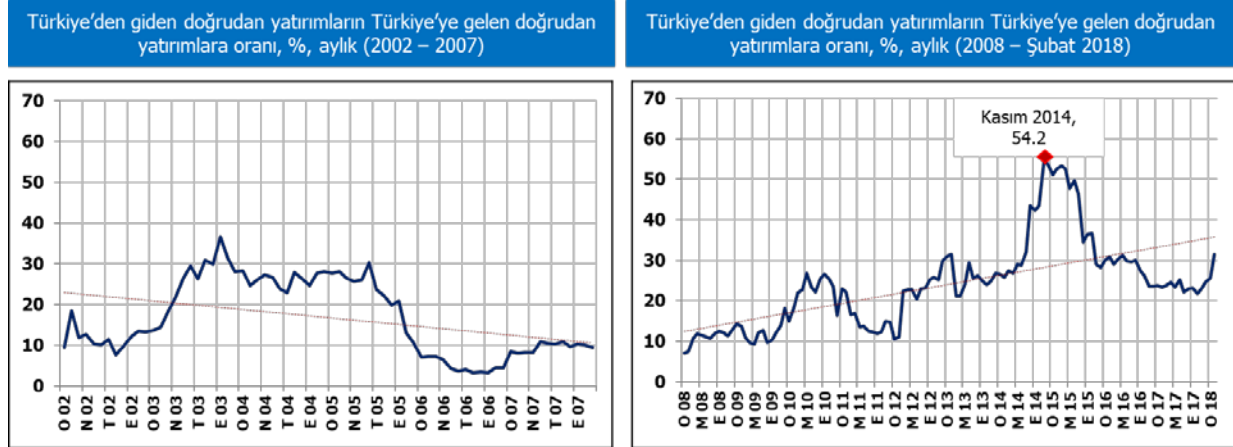
ODI/FDI oranı alt dönemler itibarıyla incelendiğinde, 2002-2007 dönemindeki azalan trendin, 2008-2018 döneminde yön değiştirerek artışa geçtiği dikkat çekmektedir. Söz konusu oran bu dönemlerdeki ortalamasına bakıldığında 2002-2007 döneminde gerçekleşen %15,7'lik seviyenin, 2008-2018 döneminde %25,5'e, 2012-2018 döneminde ise %31,2'ye yükseldiği görülmektedir. Son yıllarda ODI/FDI oranında gerçekleşen bu yükseliş, bir yandan Türkiye'nin doğrudan yatırımlar için cazibesini kaybetmeye başladığını gösterirken, bir yandan da yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışındaki fırsatları daha yakından takip etmeye başladığına işaret etmektedir. Yakın dönem (2012-2018) ortalamasının uzun dönem (2002-

³ Şubat 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

2018) ortalamasının yaklaşık 9,2 yüzde puan üzerinde olması, bu göstergiyi dikkatle izlemeye devam etmemiz gerektiğini de ortaya koymaktadır. (Şekil 1 ve Şekil 2)

Türkiye'nin bu iki dönemdeki büyüme performansı, doğrudan yatırımlardaki trend değişikliğinin açıklayıcı nedenlerinden biri olabilir. 2002-2007 döneminde %7,1 olan ortalama büyüme oranının, 2008-2016 döneminde %4,8'e gerilemesi ve aynı zamanda bu dönemlerdeki büyüme oynaklığı katsayısının da 1,7'den 4,5'e çıkması, Türkiye'ye yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancıları tedirgin etmiş gibi görünmektedir.

Şekil 2: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, (12-aylık kümülatif verilere göre)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

Not: Kırmızı çizgiler trendi göstermektedir.

Veriler aylık frekansta incelendiğinde ise esas yükselişin 2014 yılı ikinci yarısında olduğugörülmektedir. Kasım 2014'te %54,2'ye ulaşarak zirve yapan ODI/FDI oranında izleyen aylarda düşüş gözlenmiştir. Kasım 2014'ten sonra FDI'nin düzey olarak artmaya devam etmesine karşın ODI'da düşüş yaşanması 2015 yılında oranın hızlı bir şekilde düşmesine neden olmuştur.⁴

Tablo 1: ODI ve FDI düzeyi, milyon ABD Doları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
ODI	143	480	780	1.064	924	2.106	2.549	1.553	1.482	2.370	4.106	3.636	7.050	5.096	3.147	2.700	3.369
FDI	1.082	1.702	2.785	10.031	20.185	22.047	19.851	8.585	9.099	16.182	13.744	13.563	13.119	18.002	13.343	10.934	10.738
	13,2%	28,2%	28,0%	10,6%	4,6%	9,6%	12,8%	18,1%	16,3%	14,6%	29,9%	26,8%	53,7%	28,3%	23,6%	24,7%	31,4%

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

*Şubat 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

⁴ Temmuz 2015'te gelen yatırımlarda bir önceki aya kıyasla yaklaşık %18'lik bir artış yaşandığı dikkat çekmektedir. Bu hızlı artış, Garanti Bankası'nın ilave %15'lik hissesinin daha İspanyol BBVA'ya (Banco Bilbao Vizcaya Argentaria'ya) satılmasından kaynaklanmıştır.

Doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımı

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, Azerbaycan ve ABD'nin öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışında yaptıkları yaklaşık 41 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %28'i Hollanda'ya, %15,8'i Azerbaycan'a ve %12,1'i de ABD'ye gitmiştir. 2018 Ocak-Şubat dönemi için veriler incelendiğinde, 2017 yılının aynı dönemine göre yatırımların ülkelere dağılımına göre biraz değiştiği görülmektedir. 2018 Ocak-Şubat döneminde giden yatırımlar 633 milyon dolar artmış ve 1075 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde yurt dışında yapılan doğrudan yatırımların ülkelere dağılımına bakıldığında Hollanda, ABD ve Malta yatırımların öncelikli destinasyonları arasında yer almıştır. 2018 Ocak-Şubat dönemindeki 1075 milyon dolarlık yatırımın %68,9'u Hollanda'ya, %15,6'sı ABD'ye ve %3'ü de Malta'ya gitmiştir. 2017 Ocak-Şubat döneminde ise yatırımların sırasıyla ABD (%29,9), Almanya (%16,7) ve Hollanda'ya (%15,8) gittiği görülmektedir. Tablo 2.

Tablo 2: Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışındaki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif			2018 Ocak-Şubat		2017 Ocak-Şubat	
1	Hollanda	28,0%	Hollanda	68,9%	ABD	29,9%
2	Azerbaycan	15,8%	ABD	15,6%	Almanya	16,7%
3	ABD	12,1%	Malta	3,0%	Hollanda	15,8%
4	İngiltere	5,7%	Almanya	1,4%	İngiltere	8,6%
5	Almanya	5,6%	Azerbaycan	1,4%	Kazakistan	5,2%
6	Malta	3,2%	İngiltere	1,1%	Portekiz	3,6%
7	Lüksemburg	3,0%	İsviçre	1,1%	Cezayir	2,5%
8	Rusya	2,1%	Irak	0,7%	İsveç	2,3%
9	İsviçre	2,0%	Fransa	0,6%	Azerbaycan	1,8%
10	İrlanda	1,8%	Belçika	0,5%	Bulgaristan	1,6%
11	Kazakistan	1,3%	Lüksemburg	0,4%	Fransa	1,6%
12	Avusturya	1,1%	Bulgaristan	0,3%	İsviçre	1,6%
13	Irak	1,1%	Yunanistan	0,3%	Romanya	1,1%
14	İtalya	0,9%	Ukrayna	0,3%	Rusya	1,1%
15	Birleşik Arap Emirlikleri	0,9%	İsrail	0,3%	Birleşik Arap Emirlikleri	1,1%
Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		40.990	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		1.075	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$
						442

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Şubat 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye) ve Net Diğer Sermaye alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, ABD, Avusturya, İngiltere ve Almanya'nın öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt dışındaki yerleşiklerin yurt içine yaptıkları yaklaşık 148,8 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %16,1'i Hollanda'dan, %7,6'sı ABD'den, %6,8'i Avusturya'dan, %6,7'si İngiltere'den ve %6,2'si Almanya'dan gelmiştir. 2018 Ocak-Şubat dönemi için veriler incelendiğinde, 2017 yılının aynı dönemine göre yatırımların ülkelere dağılımı bağlamında ilk üç ülkede değişiklik olmadığı görülmektedir. 2018 Ocak-Şubat dönemi verilerine göre gelen yatırımlar yaklaşık 78 milyon dolar artmış ve 617 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 617 milyon dolarlık yatırımın %25,6'sı Hollanda'dan, %12,3'ü Azerbaycan'dan ve %10,4'ü Avusturya'dan gelmiştir. 2017 Ocak-Şubat döneminde ise yatırımların sırasıyla Azerbaycan (%24,1), Hollanda (%18,7) ve Avusturya'dan (%9,8) geldiği görülmektedir. Bunun yanı sıra 2017 yılına kıyasla 2018 yılında ilk üçte yer alan ülkelerin gelen toplam yatırımlar içindeki payının %52,7'den %48,3'e düştüğü de dikkat çekmektedir. Tablo 3.

Tablo 3: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif			2018 Ocak-Şubat		2017 Ocak-Şubat		
1	Hollanda	16,1%	Hollanda	25,6%	Azerbaycan	24,1%	
2	ABD	7,6%	Azerbaycan	12,3%	Hollanda	18,7%	
3	Avusturya	6,8%	Avusturya	10,4%	Avusturya	9,8%	
4	İngiltere	6,7%	ABD	10,0%	Almanya	9,6%	
5	Almanya	6,2%	Katar	9,1%	Japonya	6,7%	
6	Lüksemburg	6,1%	İspanya	7,0%	İsviçre	5,0%	
7	İspanya	6,1%	Japonya	5,7%	Lüksemburg	4,5%	
8	Belçika	5,7%	İsviçre	4,5%	Katar	3,2%	
9	Fransa	4,7%	Almanya	2,8%	Kanada	2,8%	
10	Yunanistan	4,6%	Lüksemburg	2,6%	ABD	2,6%	
11	Rusya	4,2%	Fransa	1,9%	İngiltere	2,4%	
12	Azerbaycan	4,0%	İtalya	1,9%	İsveç	1,7%	
13	Birleşik Arap Emirlikleri	2,8%	Malta	1,8%	İtalya	1,7%	
14	İtalya	2,1%	Kuveyt	1,5%	Kuveyt	1,7%	
15	Japonya	1,8%	İngiltere	1,3%	Fransa	1,1%	
Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		148.761	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		617	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	539

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Şubat 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye), Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

Doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı**na bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 41 milyar dolarlık yatırımın %55,6'sının sınai sektörlerde, %44,1'inin hizmetler sektöründe ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde giden doğrudan yatırımların %27,9'unun madencilik ve taşocakçılığı, %10,7'sinin ise gıda, içecek ve tütün ürünleri imalatı sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Finans ve sigorta faaliyetleri (%18,4) öne çıkan diğer sektörlerdendir. "Holding şirketlerinin faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki doğrudan yatırımın %56,4'ü holding şirketlerinin faaliyetlerinden oluşmaktadır. Giden doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakılırsa, 2018 Ocak-Şubat dönemindeki 1075 milyon dolarlık doğrudan yatırımın %73,4'ü hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 0,1 yüzde puan artış), %26,4'ü de sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 0,3 yüzde puan azalış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında 1075 milyon dolarlık giden doğrudan yatırımın %42,3'ünün holding şirketlerinin faaliyetleri sektöründe, %15,2'sinin madencilik ve taşocakçılığı sektöründe ve %13,3'ünün de konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bir önceki yılın aynı dönemine bakıldığında ise %33,9'luk pay ile gayrimenkul faaliyetleri sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Tablo 4.

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı**na bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 148,8 milyar dolarlık yatırımın %61,5'inin hizmetler sektöründe, %38,1'inin sınai sektörlerde ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde gelen doğrudan yatırımların %26,9'unun parasal aracı kuruluşların faaliyetleri ve %12,1'inin de elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. "Parasal aracı kuruluşların faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektörüne gelen doğrudan yatırımların %78'i (toplam gelen doğrudan yatırımların ise %26,9'u) parasal aracı kuruluşların faaliyetlerinden oluşmaktadır. Gelen doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakıldığında, 2018 Ocak-Şubat dönemindeki 617 milyon dolarlık doğrudan yatırımın %62,6'sının hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 3,1 yüzde puan azalış), %36,5'inin de sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2,9 yüzde puan artış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında sırasıyla, ulaştırma ve depolama (%15,2), konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (%13,3) ve toptan ve perakende ticaret (%11,5) sektörleri öne çıkmaktadır. Tablo 5.

Tablo 4:Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışındaki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif		2018 Ocak-Şubat		2017 Ocak-Şubat	
İMALAT	25,9%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	44,0%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	15,4%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	18,4%	İMALAT	4,6%	İMALAT	10,4%
1 Madencilik ve Taşocakçılığı	27,9%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	42,3%	Gayrimenkul Faaliyetleri	33,9%
2 Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	10,7%	Madencilik ve Taşocakçılığı	15,2%	Madencilik ve Taşocakçılığı	15,6%
3 Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	10,4%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	13,3%	İnşaat	8,8%
4 Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	6,9%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	6,7%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	7,9%
5 Gayrimenkul Faaliyetleri	5,8%	Gayrimenkul Faaliyetleri	5,4%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	7,2%
6 Bilgi ve İletişim	5,2%	Bilgi ve İletişim	3,9%	Ulaştırma ve Depolama	6,3%
7 İnşaat	4,4%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	3,7%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	4,8%
8 Ulaştırma ve Depolama	4,1%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makir	1,1%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3,8%
9 Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	3,4%	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1,1%	Toptan ve Perakende Ticaret	2,7%
10 Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	3,3%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	1,0%	Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı	1,6%
11 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,9%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	1,0%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,1%
12 Toptan ve Perakende Ticaret	1,9%	Diğer Finansal Hizmet Faaliyetleri	1,0%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	0,7%
13 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	1,8%	Eğitim	0,7%	Ağaç ve Ağaç Ürünleri İmalatı	0,7%
14 Makina ve Teçhizat (Başka Yerde Sınıflandırılmamış) İmalatı	1,6%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	0,7%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	0,7%
15 Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,5%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	0,6%	Mobilya İmalatı ve Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer İmalat	0,7%
Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	40.990	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	1.075	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	442

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Şubat 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2)İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye) ve Net Diğer Sermaye alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.

Tablo 5: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif		2018 Ocak-Şubat		2017 Ocak-Şubat	
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	34,4%	İMALAT	28,4%	İMALAT	31,9%
İMALAT	23,9%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	15,2%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	12,4%
1 Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	26,9%	Ulaştırma ve Depolama	15,2%	Ulaştırma ve Depolama	30,8%
2 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,1%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	13,3%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	10,2%
3 Bilgi ve İletişim	8,4%	Toptan ve Perakende Ticaret	11,5%	Toptan ve Perakende Ticaret	9,8%
4 Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	5,8%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	10,5%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	6,1%
5 Toptan ve Perakende Ticaret	5,6%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	10,0%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	5,6%
6 Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güven)	5,3%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	5,5%	Diğer Finansal Hizmet Faaliyetleri	3,7%
7 Ulaştırma ve Depolama	4,4%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	5,2%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	3,3%
8 Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	3,6%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	4,5%	İnşaat	3,3%
9 İnşaat	3,1%	Madencilik ve Taşocakçılığı	3,6%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makir	3,2%
10 Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı	2,9%	Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güven)	3,6%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	3,0%
11 Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makir	2,9%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	3,2%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	2,6%
12 Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	2,5%	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3,1%	Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	2,6%
13 Madencilik ve Taşocakçılığı	2,2%	Ulaşım Araçları İmalatı	1,9%	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,6%
14 Gayrimenkul Faaliyetleri	2,0%	Mobilya İmalatı ve Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer İmalat	1,5%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,4%
15 Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	1,4%	Gayrimenkul Faaliyetleri	1,3%	Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı	1,9%
Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	148.761	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	617	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	539

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Şubat 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2)İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye), Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.